

**Силабус навчальної дисципліни
ПАРАЗИТОЛОГІЯ**

**Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра біології, здоров'я людини та фізичної терапії**

СИЛАБУС

Назва дисципліни/ освітнього компонента	ПАРАЗИТОЛОГІЯ
Освітня програма	091 Біологія та біохімія
Компонент освітньої програми	вибірковий
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3,0 кредити/105 годин
Вид підсумкового контролю	залік
Мова викладання	Українська
Викладач	Доцент, канд. вет. наук Рудь Олег Григорович
CV викладача на сайті кафедри, в соцмережі	
E-mail викладача:	Oleg.rud-rud1965@ukr.net

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Паразитології» є ознайомлення з явищем паразитизму і його роллю у навколишньому середовищі і житті людини. При вивченні даної дисципліни для формування біологічного світогляду необхідно освітити значення, функції та взаємодію паразитичних угруповань з хазяями та природними екосистемами, розглянути основні групи паразитичних організмів, вивчивши їх систематику та таксономію. За об'єктами паразитування розрізняють такі розділи паразитології: медичну, ветеринарну та агрономічну. Основне завдання паразитології - опрацювання теоретичної бази біологічних й інтегрованих методів боротьби з паразитами людини, тварин, рослин та розв'язання низки біологічних проблем - шляхів коеволюції та філогенії.

Отже, основною метою викладання дисципліни є ознайомлення студентів з основними термінами та поняттями загальної паразитології, історією її еволюції та становлення як науки;

- вивчення біотичних зв'язків та форм взаємовідносин паразитів із хазяями та їх взаємний вплив один на одного;

- ознайомлення із особливостями організації паразитів, формами та розмірами їх тіла, забарвленням та їх анатомічною будовою;

- вивчення тривалості життя, циклів розвитку паразитів та способів їх розмноження;

- дати основні поняття щодо паразитарних хвороб людей і тварин, які реєструються в Україні, на основі вивчення біології збудника інвазій, закономірностей прояву і перебігу хвороби, її клінічних ознак і патогенезу захворювання;

- вивчити основні збудники і життєві цикли паразитарних хвороб людей та тварин, які викликаються найпростішими, трематодами, цестодами, нематодами, скребликами та іншими паразитами;

- вивчити взаємовідносини між паразитами та хазяями, їх взаємний вплив (вплив паразита на хазяїна та реакція хазяїна на паразитів), а також, роль паразитів в коливаннях чисельності тварин;

- дати студентам основи знань щодо екологічної паразитології;

- ознайомити студентів з основними методами прижиттєвої та посмертної діагностики паразитарних захворювань та найбільш поширеними групами збудників паразитозів;

- ознайомити з проблемами, що стоять перед людством в області знань заходів профілактики і боротьби з особливо небезпечними захворюваннями, такими як антропозоонози;

- систематизувати, закріпити й упорядкувати отриманні студентами знання щодо поширення паразитарних захворювань та заходів боротьби з ними;

- розвивати у студентів навички самостійного мислення і оволодіння навчальним матеріалом, вміння відстоювати і обґрунтовувати свою позицію;

- сприяти підготовці студентів до поглибленого засвоєння всього комплексу знань під час навчання в університеті.

Завданнями вивчення дисципліни є доповнення та формування знань студентів щодо шляхів виникнення, поширення та заходів боротьби з паразитозами і повинно слугувати основою для подальшого вивчення студентами інших біологічних дисциплін паразитарної етіології і чітко корелює з суміжними дисциплінами шляхом встановлення міжпредметних зв'язків.

Очікувані результати навчання (базуються на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою, та деталізуються)

Компетентності

Загальні компетентності спеціальності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК16. Здатність спілкуватися з нефахівцями своєї галузі (з експертами інших галузей), уміння зрозуміло доносити власні висновки, знання та їх обґрунтування до зацікавлених осіб.

Фахові компетентності спеціальності

ФК1. Демонстрування знання на рівні новітніх досягнень, розуміння основних біологічних законів, теорій та концепцій для розв'язання конкретних біологічних завдань в дослідницькій та інноваційній діяльності у сфері біології.

ФК2. Демонстрування знання будови, функцій та процесів життєдіяльності, методів виявлення та ідентифікації неклітинних форм життя, прокаріот і еукаріот упродовж онто- та філогенезу.

ФК6. Базові знання про тваринні організми у системі: клітина–тканина–орган–організм–популяція–навколишнє середовище; знання щодо адаптаційних механізмів пристосування організмів до умов довкілля.

ФК7. Володіння методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування біологічних об'єктів.

ФК18. Вміння ведення дискусії та спілкування в галузі біологічних наук.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Пояснювати основні терміни, концепції, принципи, теорії і закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей.

ПРН 3. Демонструвати знання систематики, методів виявлення та ідентифікації неклітинних форм життя, прокаріот і еукаріот.

ПРН 5. Демонструвати знання будови живих організмів, їх фундаментальних біологічних процесів.

ПРН 12. Формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері біології.

ПРН 13. Формувати тексти, робити презентації та повідомлення для професійної аудиторії та широкого загалу з дотриманням професійної сумлінності та унеможливлення плагіату.

ПРН 14. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

ПРН 15. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження формальної освіти та самоосвіти.

ПРН 16. Обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

ПРН 19. Застосовувати у професійній діяльності методи визначення кількісних та функціональних характеристик живих організмів на різних рівнях організації та надорганізмових систем.

ПРН 21. Проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.

Зміст навчальної дисципліни.

МОДУЛЬ 1: ЗМІСТ ПАРАЗИТОЛОГІЇ ТА ЇЇ МІСЦЕ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦЯ - БІОЛОГА.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Визначення, зміст і завдання курсу, зв'язок із іншими біологічними дисциплінами. Взаємовідносини в світі тварин. Місце паразитів у системі тваринного світу. Морфологічні пристосування до паразитичного способу життя.

Тема 1. Історія розвитку паразитології як науки. Основоположники (фундатори) паразитологічної науки.

Тема 2. Паразитоценологія - наука про світ паразитичних форм.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Біологічні основи паразитизму і трансмісивних хвороб.

Тема 3. Типи взаємовідносин між тваринами. Паразитизм, як явище. Факультативний та облігатний паразитизм. Шляхи переходу до паразитичного способу життя. Форми співжиття організмів або типи паразитизму.

Тема 4. Біотичні зв'язки. Форми біотичних відносин в природі.

МОДУЛЬ 2: ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПАРАЗИТІВ. АДАПТАЦІЇ ДО ПАРАЗИТИЧНОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Морфофункціональні особливості організації паразитів.

Тема 5. Форма і розміри тіла паразитів різних таксономічних груп.

Тема 6. Пристосування ембріональної та ларвальної стадії до паразитизму.

Тема 7. Пристосування до замикання циклу розвитку.

Тема 8. Пристосування до розповсюдження.

Тема 9. Чергування поколінь і життєві цикли.

МОДУЛЬ 3: ЖИТТЄВІ ФАЗИ ПАРАЗИТА ТА БІОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ПАРАЗИТ – ХАЗЯЇН.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Фізіологія системи паразит – хазяїн. Імунологічні чинники та біологічні властивості системи паразит – хазяїн.

Тема 10. Локалізація паразитів в організмі хазяїна та шляхи його проникнення в організм. Метаболізм паразитів.

Тема 11. Особливості взаємовідносин паразита і хазяїна у системах різного типу. Особливості взаємовідносин паразита і хазяїн у довкіллі. Фактори що впливають на формування паразитофауни.

Тема 12. Залежність паразитофауни та зараженості паразитами від трофічних зв'язків хазяїна.

18. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна

1. Галат В.Ф., Березовський А.В., Сорока Н.М. / Методичні вказівки з діагностики гельмінтозів тварин. К. Ветінформ. - 2004. - 54 с.
2. Галат В.Ф., Березовський А.В., та ін. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: Підручник. К. Вища освіта, 2003. - С 228 -241.
3. Галат В. Ф., Березовський А. В., Сорока Н. М., Прус М. П., Євстаф'єва В.О., Галат М. В. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. Підручник / За ред. проф. Галат В. Ф. – Полтава: ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс», 2012. – 338 с.
4. Галат В.Ф., Березовський А.В., Сорока Н.М., Прус М.П. Глобальна паразитологія.- Київ. ТОВ "ДІА", 2014.- 567 с.
5. Загальна паразитологія / К. Невядомська, Т. Пойманська, Б. Магніцька, А. Чубай. – К.: Наук. Думка, 2007. – 484 с.
7. Медична паразитологія з ентомологією: навч. посіб. / В.М. Козько, В.В. М'ясоєдов, Г.О. Соломенник та ін.; за ред. В.М. Козька, В.В. М'ясоєдова. - 2-е вид., випр. - Київ. ВСВ «Медицина», 2017. - 336 с.
8. Методичні вказівки з діагностики гельмінтозів тварин / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н. М. Сорока. К. Ветінформ, 2004. – 54 с.
9. Основи паразитології (паразитизм як біологічне явище): навчальний посібник / О.П. Корж, Н.І. Лебедева, Н.В. Воронова, В.В. Горбань. Суми. Університетська книга, 2009. – 270 с.
10. Паразитизм як біологічне явище: Навч. посібник / Гоженко В.О., Корж О.П., Воронова Н.В., Тітова Л.М. Запоріжжя. ЗДУ, 2001. - 130 с.
11. Паразитологія: Конспект лекцій: Уклад. Корнюшин В.В. Київ. МСУ, 2011.-128 с.
12. Піщак В.М., Бойчук Т.М., Бажора Ю.І. Клінічна паразитологія., Навчальний посібник для студентів медичних спеціальностей., Підручник ВМНЗ. **Чернівці. Буковинська державна медична академія, 2003, 344 с.**
14. Приходько Ю.О., Пономар С.Л., Мазаний О.В., Нікіфорова О.В., Антіпов А.А., Гончаренко В.П.. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. Практикум (для самостійної роботи). - Біла Церква: Білоцерківдрук, 2011. - 313 с.
15. Жуков О.В., Пилипенко О.Ф. Паразитологія. Дніпропетровськ. РВВ ДіУ, 2001.- 76 с.

Допоміжна

1. Дикий І.Л., Літаров В.Є., Гейдеріх О.Г. **Паразитологія:** метод. рек. для студ. спец. “Лабораторна діагностика” /. – Харків. Вид-во НФАУ, 2004. – 44 с.

2. Зажиттєва та посмертна діагностика гельмінтозів тварин: Методичні рекомендації для студентів факультету ветеринарної медицини та слухачів Інституту післядипломного навчання керівників і спеціалістів ветеринарної медицини / С.І. Пономар, А.А. Антіпов, Ю.Г. Артеменко та ін. Біла Церква, 2003. 54 с.
3. Паразитология и инвазионные болезни сельскохозяйственных животных / К.И. Абуладзе, С.Н. Никольский, и др. М. Колос, 1982. 496 с.
4. Паразитологія та інвазійні хвороби сільськогосподарських тварин: навчальний посібник /О.М. Єрохіна. – К. : Аграрна освіта, 2014. 431 с.
5. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, М.П. Прус, Н.М. Сорока; За ред. В.Ф. Галата. К. Вища освіта, 2003. – 464 с.
6. Практикум із паразитології / В.Ф. Галат, Ю.Г. Артеменко, М.П. Прус та ін.; За ред. В.Ф. Галата. К. Урожай, 1999. – 192 с.
7. Практикум із паразитології / В. Ф. Галат, Ю. Г. Артеменко, М. П. Прус та ін.; За ред. В. Ф. Галата. – К.: Урожай, 2001. – 192 с.
8. Рекомендації щодо застосування камери для підрахунку яєць гельмінтів / Пономар С. І. Біла Церква. 2001. 12 с.
9. Сондак В.В., Грицик О.Б., Рудь О.Г. Інвазійні хвороби риб. Рівне. НУВГП, 2006,- 145 с.
10. Gamble H.R. Trichinellosis. // Office International des Epizooties. Manual of standards for diagnostic tests and vaccines. List A and B diseases of mammals, birds and bees. Fourth edition. – Paris, France, 2000. P. 322–327.

Інформаційні ресурси

1. Паразитарні (інвазійні) хвороби тварин – [UA.TextReferat.comhttp://ua. textreferat. com/referat-15185-1.html](http://ua.textreferat.com/referat-15185-1.html)
2. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. Практикум//[gendocs.ru/docs/ 33/32191/conv_1/file1.pdf](http://gendocs.ru/docs/33/32191/conv_1/file1.pdf)
3. Паразитарні (інвазійні) хвороби тварин // www.referatcentral.org.ua

19. Інформаційні Інтернет ресурси

1. Наукова бібліотека ім. В.І. Вернадського, м. Київ
2. <http://birdlife.org.ua/>

Система оцінювання

Рівень знань здобувачів вищої освіти оцінюється відповідно до Положення про оцінювання знань та умінь здобувачів вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету.

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності, поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання лабораторних досліджень; оцінка (бали) за практичну діяльність під час практик; оцінка за ІНДЗ; оцінка (бали) за курсову роботу;

оцінка (бали) за участь в наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій; оцінка (бали) за залік або екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти під час вивчення дисципліни

Поточне тестування та самостійна робота													
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4			ІНДЗ	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	10	100
5	5	10	10	5	5	10	10	5	10	10	5		

16. Методичне забезпечення

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Завдання здобувачі вищої освіти мають виконувати і здавати відповідно до графіку освітнього процесу. Перескладання модулів, заліків, екзаменів відбувається у терміни ліквідації академічних заборгованостей, визначених кафедрами та деканатами.

Політика щодо академічної доброчесності.

Здобувач вищої освіти під час виконання самостійної та індивідуальної роботи повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

Силабус розроблено на основі робочої програми навчальної дисципліни Іхтіологія.

Протокол № ____ від _____ 202__ р.